

ASRA NYT

Arbejderhistorisk Støttekreds Ringkøbing amt

33 årgang

nr. 2.

2016

Henry tager sig ikke en "morfar" men arbejder ihærdigt med hylderne.

ISSN:0906-2939

ASRA NYT - Udgivet af ASRA
Museumsgade 32. 7400 Herning

ASRAs hjemmeside:
www.asra.dk

Formand:

Jens Erik Sørensen
Højlundparken 17
7600 Struer
Mail: lissyogjens Erik@gmail.com

Kasserer:

Britt Ulrich
Tlf.: 3054 0998
Mail: kasserer@asra.dk

Redaktion:

Arkivgruppen
Leo Skaaning

Arkivmedarbejdere:

Jørgen Aarestrup-Nielsen
Jørgen Markmøller
Jørn Jensen
Henry Ammitzbøll
Inga Ries Pedersen
Tove Nykjær

Trykt med hjælp fra
Metal Herning
Deadline for næste nummer:
1.oktober 2016

Indhold:

side 2. Kolofon og rettelse
side 3. Leder fra formanden
side 4. Portræt af den nye formand
side 6. Nekrolog for Carlo Petersen
side 8. Bedre og nye lokaler
side 11. Arbejderpartiets sangkor
side 15. Socialdemokratiet i Holstebro
side 19. Organisering

Billedet på forsiden viser Henry
Ammitzbøll i fuld gang med at skrue
hylder sammen, så det er ikke en
”morfar” han tager sig.

Foto: Jørn Jensen

OBS!

Rettelse til referatet fra den ekstraordinære generalforsamling.

Der har indsneget sig en fejl i sidste nummer af ASRA NYT vedr. kontingenter.

Forslaget fra den tidligere bestyrelse var uændrede kontingenter for 2016.

Kasserer Britt Ulrich

Leder -

”formanden har ordet!”

Jeg vil gerne her i bladet sige en stor tak for den store arbejdsindsats der er ydet i juni og juli, med flytningen af ASRA.

Der er arbejdet hver onsdag og vi er nået rigtig langt, så jeg forventer at vi når at blive klar til den store indvielse af Historiens Hus, der planlægges først i december.

Jeg vil også gerne rette en særlig tak til 3F Holstebro, som har foræret ASRA nogle meget fine møbler, så vores arkivmedarbejdere kommer til at arbejde i et godt kontorlandskab, og der bliver også et læsehjørne til at fordybe sig i de mange arkivalier vi har.

Fremtiden! Ja vi kan allerede nu se de muligheder der åbner sig for ASRA og for arbejderbevægelsen her i vestjylland. I ASRA får vi nu mulighed for at invitere alle til at komme og se vores historie. Vi kan invitere de unge og fortælle hvorfor det er vigtigt at stå i fagforening, og hvorfor den faglige og den politiske del hænger sammen. Vi kan hjælpe vores tillidsfolk på virksomhederne og fortælle den gode historie.

Vi får også mulighed for at vise film her i huset, men også ude på virksomhederne. Men også seniorerne vil få mulighed for at komme herind. Vi kan invitere de mange se-

niorklubber, til at komme og se hele huset. Der er Lokalhistorisk arkiv i stuen, på første sal har ASRA lokaler sammen med Historisk forening og Slægtsforsknings forening. I haven ligger jo Frilandsmuseet og måske flytter Sygehus museet ind på anden sal.

Så kære seniorklubber, her er mulighed for at lave en halvdags udflugt, til Historiens hus i Herning, også fordi det er jeres historie vi passer på.

Vi glæder os rigtig meget til at få alt på plads, så vi til åbningen i efteråret kan invitere alle på en god oplevelse, jeg håber vi ses!

Jens Erik Sørensen
formand

Et af de fine skriveborde vi har fået

Formand Jens Erik Sørensen

Portræt af den nye formand i ASRA

Hvem er den nye Formand for Asra? Ja det er et naturligt spørgsmål, når vi som Asra dækker så stort et område, som hele det gamle Ringkøbing Amt, men jeg vil her forsøge at fortælle lidt om mig selv. Jeg er gift med Lissy og vi har 4 børn sammen 3. drenge og en efternøler, som blev en pige.

Jeg hedder Jens Erik Sørensen og er født i Ejstrup mellem Randers og Hobro, mine forældre havde et lille husmandslandbrug på 11 tønder land. De havde 4 børn alle drenge, hvor jeg er den næst ældste. Min storebror læste og blev lærer, og vi andre kom ud og tjene på landet, det var helt normalt dengang at den ældste fik uddannelse så det var der ikke noget mærkeligt i. Efter min soldatertid søgte jeg ind til Postvæsenet og kom til Charlotten-

lund Postkontor, og her befandt jeg mig rigtig godt, men der var en del fritid som jeg brugte hos Importøren i Jægersborg Alle, en forretning der handlede med isenkram, gaveartikler, belysning og mange andre ting. Det gik så godt at jeg blev tilbudt at blive bestyrer i Søborg og senere i Bagsværd og til sidst i en stor forretning i Lyngby. Men butikskæden gik i betalingsstandsning, og hvad så, vi var en familie og der skulle mad på bordet. Vi søgte en bestyrer stilling ved Cykelkompagniet i Skive og fik det, og så drog hele familien til Vestjylland. Men efter 1 år gik Cykelkompagniet også i betalingsstandsning, så vi måtte flytte igen, det blev Vinderup, vi blev selvstændig isenkrammer med det varesortiment vi kendte, der kom ro på og det gik godt og vores datter blev født, men vi havde ikke tid til vores børn, så jeg søgte og kom ind ved postvæsenet i Struer og var der i 10 år, og i den tid flyttede vi flere gange, til slut i Linde hvor vi boede i 18 år og vores børn blev voksne, men handelslivet trak så meget at vi igen blev isenkrammer i Struer, det gik ikke, så jeg blev ansat ved Bendix i Holstebro og jeg sluttede mit arbejdsliv i Ramme trælasthandel, og jeg gik på efterløn vi solgte vores hus i Linde og flyttede i andelsbolig i Struer. Alle de steder vi har boet har vi deltaget aktivt i bestyrelsesarbejde i Socialdemokratiet, jeg har været i bestyrelsen flere steder og formand for Langhøj partiforening, Kredsformand i den gamle Holstebro-kreds. Jeg har også været faglig aktiv

i HK. Som formand for HK. Handel i Holstebro da jeg arbejdede ved Bendix, og i Struer da jeg var i Ramme. Nu er jeg næstformand i Struer Menighedsråd, jeg agter at træde ud ved menighedsrådsvalget i november i år, så har jeg været med i 16 år, jeg er også næstformand i Faglige Seniorer, og den platform vil komme mit arbejde i Asra til gode, jeg har mange kontakter som vi i Asra kan få glæde af, og jeg tror også at de Faglige Seniorer nu kan få stor glæde af Asra, når vi kommer på plads i de nye lokaler i Historiens Hus i Herning.

Når jeg ser alt det her skrevet ned på papiret, forstår jeg at jeg må være godt gift, og at Lissy har holdt mig ud nu i 56 år, jeg syndes faktisk det er ret godt gået, jeg har meget at sige hende tak for, men det er måske fordi hun selv har deltaget både i forretningen, og i Socialdemokratiet vi er naturligvis begge to medlem af Partiet.

Jeg håber at alle nu kender mig lidt bedre, og at man fremadrettet vil støtte op om Asra, fordi vi passer på arbejderbevægelsens historie fra hele Vestjylland, og I vil nu få mulighed for at besøge os i de nye lokaler, og I vil altid være velkommen, der er kaffe på kanden.

Venlig hilsen

Jens Erik Sørensen

Formand

En lille anekdote fra Dan Jørgensens bog:

”Politikere med begge ben på jorden, hænger ikke på træerne”

Nogle af de bedste bemærkninger i politik falder, når to kombattenter går hinanden på klingen i debatter.

I min studietid har jeg oplevet vælgermøde mellem Uffe Ellemand og Svend Auken, det var virkelig debatter med ramsjang i, hvor der blev givet og taget fra begge parter af et godt hjerte. Engang sagde Svend Auken til Uffe:

”Når jeg som her i aften har hørt Uffe tale i snart to timer, så ved jeg virkelig, hvorfor jeg er socialdemokrat.” Hertil replicerede Uffe: ”Du behøver bare at åbne munden, så ved jeg, hvorfor jeg er venstremand.

Tidligere formand for SID Herning - Carlo Pedersen er død

ved "Jegge" og Leo Skaaning

Carlo Pedersen
Født - den 13. januar 1924
Død - den 5. august 2016
92 år gammel.

Carlo Pedersen kom til Herning som barn.
Han kom til at gå på Nørregades skole i tredje klasse, hvor han gik til 7. klasse, og ret hurtigt derefter kom han ud på arbejdsmarkedet. Carlo fik bl.a. arbejde ved Herning kommune.

Han fandt så sit livs udkårne, og blev gift i en meget ung alder.

Ret hurtigt fik han og hans kone købt en kolonihave på Kikkenborg, som de lagde mange kræfter i for at få lavet et fælles hjem. Efterhånden fik de bygget sig et hus, hvor de levede sammen med deres børn, som med tiden blev til 5 stk.

Carlo var meget aktiv i samfundet, og det gik da også sådan, at han blev valgt som formand for Spe-

cialarbejder Forbundet i Danmark (SID) som havde til huse i Sct. Hansgade i Herning.

Carlo mente at tiden var inde til at SID fik deres eget hus, og gik i gang med at argumentere for at SID selv skulle bygge.

Carlo var fast i sin beslutning, og meget bestemt om, det nok skulle kunne lade sig gøre.

Som nogen sagde: "Carlo er rigtig god til tal, og til at regne den ud til medlemmernes fordel."

Carlo var en meget dynamisk person, også selv om han kunne være noget brovten, men det respekterede man ham for.

Han blev valgt ind i LO, hvor han kom til at sidde sammen med "Jegge". Jegge fortæller, at Carlo havde rigtig mange gode tanker og ideer til gavn for arbejderbevægelsen.

Senere kom Carlo med i Specialarbejder skolens bestyrelsen, hvor han igen kom til at arbejde sam-

men med Jegge, som var forstander på det tidspunkt. Jegge fortæller, at Carlo var et meget aktivt bestyrelsesmedlem, som kom med mange gode ideer om kurser til fordel for SID medlemmerne. Men Carlo var kontant i sine betragtninger. Desværre var der enkelte elever der ikke forstod

alvoren i at blive uddannet, men tog tiden på skolen, som man kunne være en slendrian, og sløse tiden væk. De kunne måske blive bortvist fra skolen, og klagede til Carlo. Her bakkede Carlo Specialarbejderskolen op og stod på skolens beslutning, han vidste at det var ikke uden grund beslutningen var taget.

Vestergade 27 som blev SID's kontor fra 1983

Carlo Petersen var formand for SID fra 1968 til 1987, blev egentlig valgt i 1960, men på grund af, der var en gruppe der ønskede den gamle formand skulle fortsætte, måtte han ”nøjes” med en post i bestyrelsen, og blev først rigtig formand i 1968. Vi har desværre ikke et billede af Carlo i ASRA. Vi har spurgt både ved 3F, lokalhistorisk arkiv m.fl. forgæves, så har du et billede af ham modtager vi det meget gerne.

Bedre lokaler og nye spændende initiativer på vej

arkivar - Jørgen Aarestrup-Nielsen

Flytningen til nye lokaler i Museums-gade er godt i gang og ASRA er på vej med nye spændende tilbud, services og muligheder for medlemmerne. Umiddelbart efter sidste generalfor-samling, ja faktisk allerede den første onsdag derefter, gik planlægningen af indretningen af de nye lokaler i Muse-umsgade i gang.

I de 8 år jeg har været en del af ar-kivarbejdet i ASRA, har det været et stort ønske at kunne flytte til lokaler der er bedre egnede til både arkivvirk-somheden, og især til opbevaring af 100 år gamle dokumenter, protokoller og faner.

Forholdene på Ålykkevej nødvendig-gjorde en løbende skærpet opmærk-somhed på klimaet i arkivet, som det heldigvis ikke længere tjener noget formål, at gøre opmærksom på.

Lige nu er vi meget langt med at ind-rette lokalerne i Museumsgade og den sikkerhed for arkivalierne, som i lang tid blokerede for flytteplanerne, er der nu fundet en tilfredsstillende løsning på. – Ikke den mest optimale, men en løsning som jeg, som ansvarlig arkiv-leder, kan stå inde for.

I ”det Historiske Hus” bliver ASRA en del af et historisk miljø som bør kunne danne grobund for ide’udvik-

ling og kollegial arkivfaglig erfarings-udveksling.

De seneste måneders ASRA-arbejde har været en sand fornøjelse. Orga-nisationen er på plads, bestyrelsen er fuldtallig og repræsenterer bedre det område ASRA er sat i verden for at servicere. Arkivgruppen er intakt. Samarbejdet og fællesskabet fungerer. – ASRA ligner sig selv, og fungerer med engagement og humor.

Når faglige organisationer fusionerer og rykker sammen i fælles lokaler, er ASRA sat i verden for at modtage, registrere, opbevare og sikre den del af arkiverne, der kan have historisk interesse. Det får vi meget bedre mu-lighed for på vores nye adresse.

Når organisationer rykker sammen, bliver der kontormøbler i overskud. Det har ASRA nydt godt af bl.a. i form af noget rigtig dejligt inventar fra depotet hos 3f – i Holstebro.

Jørgen ved et af de fine skriveborde

At bestyrelsen er blevet fuldtallig betyder også at vores nye formand og en række nye bestyrelsesmedlemmer er indtrådt aktivt i flytteproces og indretning.

I lang tid, har der hver onsdag været 10 – 12 engagerede og virkelystne personer på arbejde. Arbejdet skrider hurtigt frem og hver eneste arbejdsdag er en stor glæde.

Næste step på vejen er at flytte de ca. 1200 arkivkasser. Det arbejde skulle gerne kunne udføres i løbet af august.

I det Historiske Hus, får vi meget bedre mulighed for effektiv arkivvirksomhed og mulighed for at servicere enhver med interesse for arbejdernes historie i det tidligere Ringkøbing Amt. Vi vil komme til at kunne tilbyde forskerarbejdspladser med mulighed for fordybelse og vi får bedre mulighed for at modtage gæster.

I foredragssalen bliver der mulighed for en bred vifte af arrangementer, foredrag, fortælleaftener, sangaftener og filmarrangementer.

Der er så mange nye tiltag, der bobler og banker på, nu hvor lokaliteterne snart gør noget muligt som før var utænkeligt.

Billedgruppen, Jørn og Jørgen M skal ud over den løbende ajourføring af billedregistrene, i gang med at scanne udvalgte billeder, der skal kunne søges via nettet.

Multimediearkivar Leo får sin egen lille ”hule” hvor han kan overspille og fremtidssikre film og lyd.

Bibliotekarerne Tove og Inga, er godt

i gang med at overføre alle tidligere bogregistreringer til databasen hos A.B.A. senere er det planen at forberede en vandrestilling af arbejderbevægelsens sangbøger.

Hengemt i arkivet, venter en meget interessant samling af gamle træværktøjer. Den skal frem i lyset og registreres og beskrives og måske på vandretur rundt i det gamle amt.

Vi skal nemlig vide at udnytte de bedre muligheder for at arrangere udstillinger og formidling, rundt omkring i hele det gamle Ringkøbing Amt.

Vi håber meget at være helt på plads i løbet af oktober og vi glæder os utroligt til at invitere alle vore medlemmer og venner indenfor i de nye omgivelser.

Det er en stor glæde fortsat at have lov til at virke i og videreudvikle ASRA i et tæt samarbejde med bestyrelsen, medlemmerne og engagerede kolleger i arkivet, samt med alle gode kræfter omkring ASRA.

Personligt glæder jeg mig til, ind imellem, at fordybe mig i arbejdernes historie og skrive artikler til ASRA-NYT og fagblade bl. vore medlemsforeninger.

Med alle de spændende opgaver der venter lige om hjørnet, vil der blive mulighed for at flere interesserede kan få mulighed for at være med i arbejdet.

Alle med lyst til at være med, både nu i flyttesituationen og senere når alle mulighederne skal realiseres, er

velkomne til at kontakte undertegnede, formanden, et bestyrelsesmedlem eller en af mine gode arkivkolleger. Når jeg nu synes at de ca. 5000 arbejdstimer som jeg foreløbig har bidraget med, giver mening, er det da fordi jeg er blevet overrumplet over hvor spændende det dog er at arbejde med dette her. Der er altså en historie der skal gemmes, passes på og formidles.

Det var jo de danske arbejdere, der for mere end 100 år siden lagde kimen til Den Danske Model, et begreb der respekteres og beundres over hele verden, som en afgørende del af det danske velfærdssamfund.

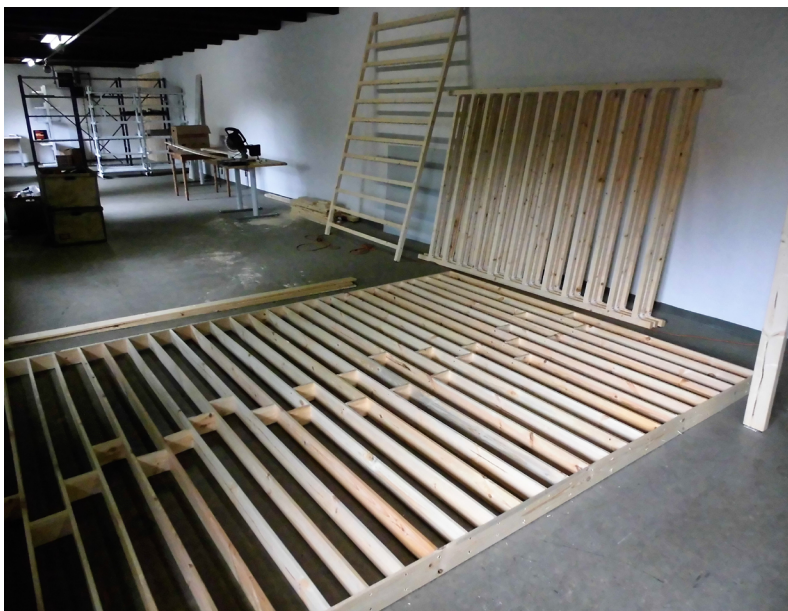
Det var altså vores forfædre i dansk arbejderbevægelse, der satte kraft bag ved kravene om frihed, lighed og fællesskab..

Det er deres historie vi skal holde ajour og passe på og formidle til de yngre generationer.

Det er derfor jeg nu retter en appel til alle faglige organisationer og alle politiske arbejderpartier i det tidligere Ringkøbing Amt, deres ungdomsorganisationer, klubber og seniororganisationer, nuværende og tidligere tillidsrepræsentanter om med et beskedent medlemskontingent, at støtte op om arbejdet i ASRA
Jeg synes det må give god mening.

Vi glæder os til at byde indenfor i de nye omgivelser til en god arbejderhistorisk snak.

Med venlig hilsen
Jørgen Aarestrup-Nielsen

Fanereol og skillevæg, klar til opsætning

Arbejderpartiernes sangkor

Ved flytningen af ASRAs arkiv kommer vi gennem mange kasser med spændende ting. I en kasse fra Skjern fandt vi lige pludselig en bunke noder og sangark fra en arbejdersangforening. Det at have et sangkor var ret almindeligt og til stor glæde for arbejderstævner, generalforsamlinger og kongresser. Her lidt af det vi fandt i kassen!

Leo Skaaning

1870-1900: De første arbejdersange

Den danske tradition for socialistiske arbejdersange går helt tilbage til slutningen af 1860'erne, hvor de første kampsange blevet skrevet. Sangene fungerede som agitationsmiddel og til at skabe fællesskabsfølelse i den nye og stadig relativt uorganiserede arbejderbevægelse. Arbejdersangene var ikke noget specielt dansk fænomen, og således har den danske arbejderbevægelse været inspireret af bl.a. den tyske og engelske arbejderbevægelse.

I 1871-73 udkom de første danske sange som skillingstryk (et lille hæfte, der kunne erhverves billigt), og i 1875 udgav den danske socialistiske bevægelses grundlægger Louis Pio (1841-94) den første egentlige samling af arbejdersange under titlen Sangbog for det Socialdemokratiske Arbejderparti.

I forbindelse med stiftelsen af de første fagforeninger op gennem

1870'erne og Socialdemokratiets etablering som selvstændigt parti i 1878 blev der også oprettet en række sangforeninger og kor, nogle med farverige navne som fx 'Lanternen' og 'Den røde Stjerne', andre med mere almindelige navne som 'Typografernes Sangforening' og 'Den Sociale Arbejder-Sangforening'. I disse foreninger blev der i begyndelsen hovedsagligt sunget sange om arbejdernes generelle vilkår og den overordnede politiske kamp mod udnyttelsen i det kapitalistiske system. Op igennem 1880'erne skete der dog en udvikling, hvor sangforeningerne begyndte at have flere sange knyttet til den enkelte forenings faglige identitet eller sange om konkrete strejker eller begivenheder.

Uden for sangforeningerne blev sangene brugt til 1. maj-arrangementer, fabriksblokader, strejker og demonstrationer, hvilket kan være med til at forklare, hvorfor så mange af sangene fra denne tid er skrevet som marchsange.

I nodehæftet for ”bassangerne” ligger en meget fin håndskreven tekst til:

Socialisternes March:

Ved nærmere gennemlæsning viser det sig at melodien er:

Snart dages det brødre,
og teksten er aktuel til enhver tid, socialister synger den med begejstring den dag i dag.

*Aartusinders Aag paa vor nakke blev lagt, vi bar det og tav i vor Nød .
Men er vi de mange saa være det sagt vi fordrer det daglige Brød.
Samdrægtige gaa vi i sorg og i nød til arbejdet Liv eller Død*

*Til Trælle i Sind og til Slaver af guld den varende Slægt fostres frem og Jorden saa aldrig saa usselt et Kuld som det der paa den nu har Hjem ti Lykken maa visne med tryglen om Brød
Til arbejdet Liv eller Død*

*Vor Arne er kold og vort Hjem kun et skjul
for Trængsler og Tvedragt og Savn
Vor Idræt man lokker i bur som en Fugl og kaster Foragt paa vort Navn
Os levnes kun Hadets den ulmende Glød
Til Arbejdet Liv eller Død*

Snart dages det, brødre
Tekst: U. P. Overby, 1871
Melodi: C. J. Rasmussen, 1872

Snart dages det, brødre, det lysner i øst,
til arbejdet fremad i kor!
Man håner den fattiges eneste trøst:
Vor ret til at leve på jord.
Man deler vor frihed, beskærer vort brød.
Til arbejdet, liv eller død!

Årtusinders åg på vor nakke blev lagt, vi bar det og tav i vor nød, men er vi de mange, så være det sagt: Vi fordrer det daglige brød. Samdrægtige går vi i sorg og i nød til arbejdet, liv eller død!

Til trælle i sind og til slaver af guld den voksende slægt fostres frem, og jorden så aldrig så usselt et kuld som det, der på den nu har hjem, thi lykken må visne ved tryglen om brød.
Til arbejdet, liv eller død!

Vor arne er kold, og vort hjem kun et skjul
for trængsler og tvedragt og savn,
vor idræt man fængsler i bur som en fugl
og kaster foragt på vort navn.
Os levnes kun hadets den ulmende glød.
Til arbejdet, liv eller død!

Rigmændene fodres ved arbejder-slid,
og præsterne fører os frem
til pøle af svovl på den yderste tid,
om ikke vi ofrer til dem.

Vi bygger en guldgrav, tyranner! for
brød.

Til arbejdet, liv eller død!

Det knager i samfundets fuger og
bånd,

lad falde, hvad ikke kan stå!

Men ræk mig, o broder, din barkedede
hånd,

før i løgn og i sult vi forgå,

en bygning vi rejser til skærm i vor
nød,

til arbejdet, liv eller død!

Når man kigger rigtig efter i den
håndskrevne tekst og den senere
trykte, er der nogle ord der ikke er
helt ens.

Tidernes skifter, og ord som før var
naturlige, bliver ændret i et mere
moderne sprog.

Den håndskrevne tekst er også
med gammeldags aa (å) og med
navneord der skrives med stort.

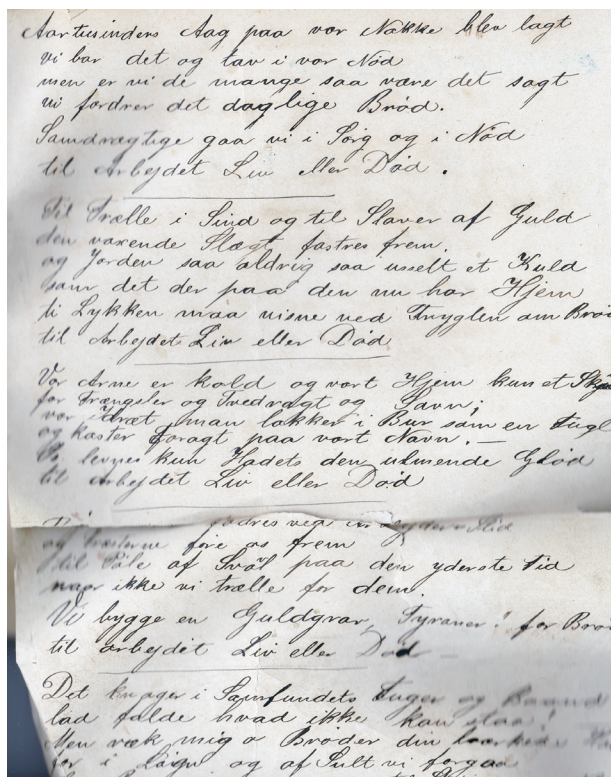
Jeg har understreget nogle af de
ord der er ændret fra den hånd-
skrevne til den trykte tekst.

Hver sanggruppe (tenorer og bas-
sangere) havde deres egne hæfter
med noder, så der var virkelig lagt

op til at det var alvor-
ligt ment med sangfore-
ningerne.

På næste side kan man
se et sangark, som blev
delt ud til sangerne ved
koncerterne.

De blev samlet sammen
igen, det var jo ikke så-
dan at mangfoldiggøre
sangene som man med
lethed kan i dag, og der
var bestemmelser for,
at sangene ikke måtte
kopieres eller trykkes
uden forlagets tilladel-
se. Heldigvis synges
der stadigvæk meget i
bevægelsen, måske ikke
så organiseret som før.

Tilegnet Københavns Haandværkerforening i Anledning af 100 Aars Jubilæet 20-11-1940

Afskrift af Partitur
eller Stemmer er
forbudt ifølge Lov.

Haandværkersang

Faglig Parade: "For Haandværkets Ære"

Tekst & Musik: Torben Meyer

TENOR
I-II

1. Her kom-mer vi med frej-digt Hu - mør, Haand-vær-kets Søn - ner
2. Ti - der - ne skif - ter. Haand-vær-kets Baad kæn-per mod Stor-nens
3. Dan-mark! En Ver - den ken - der dit Ry. Haand-vær-kets Søn - ner
4. Vi, som har valgt en Haand-vær-kers Kaar, vil og - saa frem til

BAS
I-II

1. med rap - pe Næ - ver. Sang har vi med, for det gi'r Ku - lør paa vort
2. skum - hvi - de Bøl - ger. Hold kun din Kurs og vis i din Daad, at du
3. gjor - de dig Æ - re. Ryg - tet for - tal - te fra By til By, ej for -
4. ly - sen - de Tin - der. Hvor - dan i Li - vet end det saa gaar, i vort

1. Ar - bejd, naar helt det os kræ - ver. Frem - ad mod Maa - let! Vej - en er lang;
2. støt I - de - a - ler - ne føl - ger. Hejs saa vort gam - le, rød - hvi - de Flag!
3. gæ - ves stod Dan - sken i Læ - re. Tjen, naar det gæl - der, tro - fast dit Land.
4. Haandværk vor Styr - ke vi fin - der. Flit - tig som Lær - ling, dyg - tig som Svend,

1. kor - tes kan den net - op med en mun - ter Sang. Kom Kam - me - ra - ter!
2. Husk: Vort Haandværks Triv - sel er vor Hjer - te - sag. Sæt som dit Maal i
3. Værn dets Ry og Æ - re som den dan - ske Mand, prent paa dit Skjold som
4. det er det, som ska - ber go - de Haandværksmænd. Hvor end i Ver - den

1. Vis, I har Trang, til at kæm - pe for Haand-vær - kets Æ - re.
2. Ar - bej - dets Dag: Jeg vil kæm - pe for Haand-vær - kets Æ - re.
3. Lov for din Stand: Vi vil vir - ke til Haand-vær - kets Æ - re.
4. vi kom - mer hen, vil vi kæm - pe for Haand-vær - kets Æ - re.

Et enestående fodslag bag partiets indsats

Fhv. Borgmester Kaj K. Nielsen fortæller om Socialdemokratiets styrke i Holstebro, som i mange år har stået stærkt i byen.

Kaj K. fortæller, at en af de væsentligste årsager til positionen er den kendsgerning, at såvel parti som fagbevægelse hele tiden har haft markante ledere med kontante meninger. Folk som der har hersket respekt om. -Og så har der altid været fodslag mellem parti, byrådsgruppe og fagbevægelsen.

Kaj K., der var borgmester i Holstebro i mere end 17 år, var ikke i tvivl om årsagen til Socialdemokratiets styrke .

Øjenvidne

Netop Kaj K. var et af de bedste øjenvidner at spørge, når udviklingen skal bedømmes.

Han var indfødt holstebroer og socialdemokrat, siden jordemoderen klippede navlestrengen.

- Du skal betale din skat og din sygekasse. Og så bør du melde dig ind i Socialdemokratiet, anbefalede både hr. og fru Nielsen.

Og knægten Kaj havde allerede i spejder-alderen fornemmelse af, hvor han hørte hjemme: - Jeg var med i DUI i begyndelsen af trediverne. Og jeg kan stadig huske min første politiske harme. Ved et byrådsvalg ventede de

fleste, at Socialdemokratiet ville vinde flertallet. Ja sejren følte så sikker, at man på forhånd havde købt fakler, som vi DUIere skulle gå med på festaftenen. Men valget gik ikke som forudset. De borgelige beholdt flertallet, og Holstebro Dagblad benyttede lejligheden til at håne de ubrugte fakler. Det harmede mig.

i DsU

Kaj K. fortsatte i DsU, og efter krigen gik han aktivt ind i bestyrelsesarbejdet i partiet.

- Kampen i trediverne, da vi forgæves sloges for at erobre flertallet, bevirkede en modløshed.

Men i 1946 kom modet tilbage.

For første gang sad vi på flertallet i byrådssalen.

Og uden overdrivelse, skete der fra det tidspunkt en vending i Holstebro. Aktiviteten og udviklingen fik første prioritet.

Skuffelsen

På den baggrund var det en kæmpe-skuffelse, at flertallet forsvandt i 1950.

Men lykkeligvis, så betød valgnederlaget ikke et borgmesterskifte.

Senius Jensen fortsatte med støtte af Retsforbundets mandat, der var tungt på vægtskålen.

Kaj K. kom selv i byrådet i 1954. Ved et valg der var en triumf for socialdemokraterne. Flertallet var tilbage.

Flhv. Borgmester Kaj K.Nielsen

Årene fra 1946 var præget af en række fremskridt. Blandt de største kan nævnes, at vi hentede den store arbejdsplads Dragonkassernen til byen og vi begyndte på ringvejarbejdet, som var enestående på det tidspunkt.

Skiftet

I 1958 overtog de borgerlige igen flertallet. Og denne gang også borgmesterposten. Men den beslutning fortrød vælgerne fire år senere, da socialdemokraterne generobrede flertal og borgmesterposten. Og så gik vi i gang med en omfattende fysisk plan. Sideordnet med en økonomisk planlægning. Og i de debatter kom det til at stå os klart, at de kulturelle værdier

også burde indgå i planlægningen.

Postbud Kaj K. Nielsen overtog borgmesterposten den 1. maj 1964 da P.Funder Larsen flyttede fra byen.

Kort før valget i 1966 besluttede byrådet at købe den meget omdiskuterede ”Kvinde på kærre.”

Vi vidste handlen ville medføre en debat og også kritik. Der kom da også et forslag at vi først skulle offentliggøre købet efter valgdagen, så vi ikke skadede os selv. Men i partiet var der enighed om, at sagen ikke skulle skjules. Heller ikke selv om vi stod overfor et meget vanskeligt valg, fordi landsognet Måbjerg og dets mange borgerlige vælgere nu hørte ind under Holstebro.

Sikkerheden

De borgerlige var så sikre på sejren, at de allerde talte om borgmester chef-redaktør Hans Bagge.

Men alligevel gik Socialdemokraterne hjem med sejren på valgnatten med et styrket flertal.

- Jeg tror, at vi dengang - som også siden - fik opbakning fra vide kredse. Ud fra forskellige motiver. Befolkningen i Holstebro havde følt, der skete for lidt i deres by. Og nu var der pludselig sat gang i aktiviteterne. Handels og forretningslivet kunne også se betydningen af den omtale, som Holstebro -Hallen, Odin Teatret og mange andre initiativer førte med sig.

Modstand

Indtil 1966 var mange af de nye initiativer gennemført af et enigt byråd.

Men nu begyndte der at vise sig en modstand. Vi var på vej mod tider med protest-bevægelser og partier.

I 1970 var de borgerlige 1026 procent sikre på, at nu erobrede de i hvert fald flertallet. En række af landkommunerne med mange borgelige stemmer kom med i Holstebro storkommune. Men igen gik resultatet mod forventningerne.

De borgerlige partier ejede simpelthen ikke argumenter som kunne overbevise vælgerne om, at den hidtidige udvikling havde været forkert.

Valget i 1974 var præget af en form for "ligegyldighed". Alle mente det lå fast, at Kaj K skulle fortsætte. Og så kneb det med engagement. Hvad der medførte at S-gruppen mistede flertallet - uden dog at vælte ned fra borgmesterstolen.

Borgermøde

Fra det tidspunkt satte vi meget ind på at komme ud til borgermøder og lignende arrangementer for at fortælle om vores politik, og så kom opbakningen og flertallet tilbage i 1978.

Kaj K. Nielsen har gennem hele sin regeringsperiode haft en meget nær kontakt til partiet.

- Man skal dog være klar over, at borgmesteren ikke bare skal fremme partiets interesser. Han skal arbejde til gavn for hele byen. Samtidig skal han repræsentere partiet på bedste

måde. Og de to ting kan sagtens forenes, især når man har sin opdragelse og baggrund i partiet.

Bagland

Kaj K. Nielsen understreger vigtigheden af et bagland i partiet.

Men byrådsgruppen skal dog ikke altid spørge om lov i partiet. De valgte må have mulighed for at handle på egen hånd. Og Socialdemokratiet i Holstebro har altid givet sine byrådsmedlemmer frihed til at handle.

Indenfor de afstukne rammer.

Samarbejdet byrådsgruppe - parti har altid været tillidsfuldt.

Holstebro i historiebøgerne

Den økonomiske, den fysiske og navnlig den kulturelle planlægning i 1960'erne gjorde Holstebro kendt i hele landet. Aviserne skrev side op og side ned med masser af artikler om den mærkelige by, der gik nye veje. Udviklingen har også gjort, at Holstebro allerede er med i historiebøgerne. Forfatteren Poul Hammerich bruger to sider i sin "Danmarks-krønike" til at fortælle om "kulturrevolutionen": "Holstebro var ikke stoppested i min barndoms geografitimer eller sommerrejser. Hvad skulle man dog på den afsides og blæsende vestjyske lyng og mosestræk mellem Nisum fjord og Venø bugt?

Holstebro hørte man kun til, når en 100 årig blev æresborger eller kongefamilien kom på besøg, eller egnen hjemsogetes af en skypumpe.

Men i 1966 besluttede et nyt byråd at gennemføre en langsigtet udviklingsplan - Det samme gjorde næste alle andre købstæder - det revolutionerende var, at Holstebro satte kulturen i centrum. Ikke noget fedteri med et enkelt relief på bibliotekets mur,

men et stort og klogt gennemtænkt-multiprojekt med de overordnede formål at aktivisere bysbørnene for kunsten og trække kapital, initiativ, virksomheder og mennesker til ved at lancere Holstebro som den kulturvenlige by.”

Den kære Maren - Damen til venstre er nok den mest kendte indbygger i Holstebro. Kaj K. Nielsen holder talen ved afsløringen af Ciacomettis skulptur. Købet af kunstværket skabte både indenbys og rundt om i landet en kolossal debat

Denne artikel er fra et jubilæumsskrift ASRA har modtaget fra Hostebro Socialdemokratis 90 års. jubilæum. Billederne er fra samme jubilæumsskrift

Kaj K. Nielsen var borgmester i 18 år fra 1964 til 1982. Han var en markant drivkraft, da Holstebro fra begyndelsen af 1960'erne begyndte forvandlingen fra en hensygnende provinsby til en by med særlig fokus på kultur.

Organisering

Enkeltvis stod arbejderne svagt overfor arbejdsgiverne. De måtte derfor slutte sig i faglige foreninger for i fællesskab at kæmpe for deres interesser og for at få ordnede forhold på arbejdspladsen

(citat fra Arbejdsmandens historie i 110 år)

I mange tilfælde måtte arbejderen skrive under på de ikke var organiseret, eller agtede at blive det.

I en sådan erklæring kunne der stå:

Duplikat

Undertegnede erklærer hermed på tro og love, at jeg ikk er medlem af Dansk Arbejdsmand Forbund eller af andet Holmegaards Glasværks uvedkommende Fagforbund.

Ligesom jeg på tro og love forpligter mig til ikke at indtræde som medlem af sådanne Forbund sålænge jeg er i arbejde på Holmegaards Glasværk. Endvidere forpligter jeg mig til at være medlem af en sygekasse, sålænge jeg er i arbejde på Glasværket.

Jens Chr. Johansen

Det var utroligt at arbejdsgiveren på den måde kunne diktere at man ikke måtte organisere sig.

Også at han kunne udfærdige en liste til den der ansatte folk på fabrikken, hvem der ikke måtte få arbejde der,

Navn	Bopæl
Falk som man ikke bor udløge mere:	
Kristian Davidsen	Skindstift
Jacob Bendtsen	Stentag
Karlens Nielsen	(Arbejdsmand)
Anders Mortensen	
Jens Larsen	
Rasmus Joh	Kistebj
Mads Jørgen	Stolt
Jens Jensen	

Arbejdsgiverne fik stadfæste deres ret til at lede og fordele arbejdet ved septemberforliget i 1899. Herunder hørte ansættelse og firing af arbejderne. Navnene i arbejdsgivernes lommebog omfattede sikkert også navne på fagforeningsfolk.

Men de forsøgte at holde aktive fagforeninger ude.

Arbejdet som fabriksarbejder var fysisk hårdt.

Men de fleste havde været vant til hårdt arbejde fra de startede som 8-10 årige tjenest drenge på landet eller som bude i byen.

Arbejdet var lige så hårdt, men anderledes end den fri natur eller i samarbejde med få svende på et værksted.

Tit stillede frabrikationen umenneskelige krav til arbejderne.

De skulle arbejde i varme rum, ved støjende maskiner og i damp fra produktionen.

Fra fabriksfløjten lød om morgenen til den blæste til fyraften, skulle de følge arbejdets gang i samarbejde med de andre på fabrikken.

Arbejdslokalerne var små og trange ligesom renligheden var ringe.

På næsten alle arbejdspladser skulle man spise sin mad ved arbejdsstedet - der var ingen frokoststuer.

Der var sjældent omklædningsrum, måske ikke engang et skab, hvor man kunne lægge sit tøj.

Selv på de mest snavsede virksomheder fandtes ingen bademuligheder, og tit kunne man ikke engang blive vasket inden man kom hjem.

Om vinteren var der til gengæld meget koldt, idet der som regel ikke var opvarmning, og om sommeren kunne der være ulideligt varmt, da der manglede ventilation.

Der var stor set kun de maskiner og hjælpemidler, der skulle til, for at produktionen kunne foregå.

Et citat fra et sukkerrafinaderi i København viser lidt om de arbejdsforhold man kunne komme ud for.

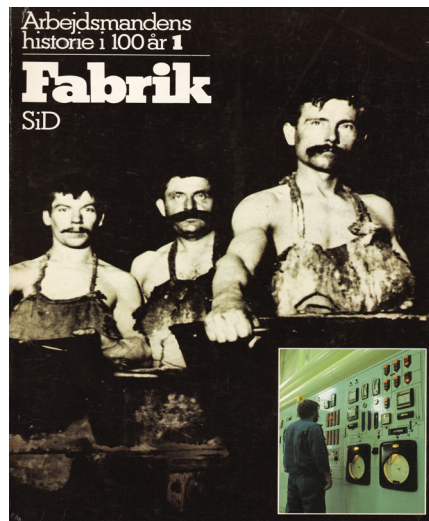
Det var en meget gammel fabrik, varmen var slem, men af hensyn til sukkerets krystalisering skulle der jo netop meget varme til, så de mennesker der arbejdede i fyldehuset havde

en gammel sæk over sig, hvor der var skåret 3 huller til arme og hals.

Den ulidelige varme medførte stor tørst, derfor blev der drukket meget øl og snaps samt romøl, så der blev jo ldt fuldskab på arbejdspladsen, men det blev jo tolereret, da det var vanskeligt at få arbejdere til det job.

Når fuldskaben blev for slem i den stærke varme, fik arbejderne 8 dages, ja sommetider 14 dages karantæne, så de efter den tid kunne komme tilbage, hvis de ville.

Men mange blev væk. Ofte blev folk antaget kl. 6 om morgenen, men de gik igen til frokost, for hvis de kom til at bære toppe til tørrestuerne, så havde de så store sår på skuldrene, stå de ikke kunne holde ud at have tøj på.

Bogen om Arbejdsmandens Historie i 100 år findes i ASRAs arkiv